

**VASILE BAHNARU – ARHEOLOG ȘI CUSTODE
AL LIMBII ROMÂNE***

Fiind format la solida școală lingvistică a distinsului și nobilului Profesor – academicianul Silviu Berejan – Vasile BAHNARU, discipolul consecvent și prodigios, a asimilat creator arhetipurile de cercetare inerente marelui maestru în știință și a reușit să-și dezvolte un parcurs de cercetare propriu, individualizat, care acuză actualmente o gamă largă de preocupări teoretice și practice axate prioritar pe abordarea și soluționarea unor probleme de interes științific major și cu un real impact utilitar.

Cu certitudine, palmaresul filologului, lingvistului, managerului științific Vasile Bahnaru este astăzi unul vast și variat, după cum e și firesc pentru un făuritor de bunuri spirituale în deplină forță de creație, care a reușit pe parcurs să ofere publicului larg o serie de lucrări valoroase, științifice, aplicative și de popularizare științifică, consacrate limbii române, cu care domnia sa are o relație cu adevărat specială, întrucât ea reprezintă pentru el nu doar un obiect de cercetare, ci și unul de adorație și de prețuire totală și față de care el manifestă o atitudine mereu protectoare.

Judecând după bogăția creației sale științifice, în speță, monografiile și studii științifice, dicționare de diferite tipuri, articole de atitudine etc., precum și după rezultatele activității sale de zi cu zi, îmi permit să afirm că personalitatea academică a dlui Vasile Bahnaru prezintă mai multe fațete pe care, în manieră inferențială, le-aș caracteriza în felul următor:

(1) **arheolog al limbii române** (drept dovadă stau, în primul rând, preocupările sale permanente de arheologie lingvistică, exprimate în interesul său constant pentru etimologiile și evoluția sensurilor cuvintelor limbii române, precum și soluțiile propuse

---

* Textul de față reprezintă comunicarea rostită în cadrul Conferinței științifice cu genericul **Vasile BAHNARU – slujitor al adevărului științific**, organizată de Institutul de Filologie al AȘM la 24 octombrie 2014, cu prilejul sărbătoririi a 65 de ani de la nașterea cercetătorului.

pentru optimizarea descrierii și precizarea sensurilor acestora, pe care le-a reflectat plenar în dicționarele elaborate de el, în calitate de autor și de coautor, și într-o serie de articole științifice și monografii publicate la acest capitol);

(2) **teoretician al limbii** (o calitate intrinsecă, afirmată plenar atât în monografiile sale fundamentale care constituie adevărate tratate – lucrări de referință în domeniu: *Mutații de sens: cauze, modalități, efecte* (Chișinău: Știința, 1988), *Elemente de lexicologie și lexicografie* (Chișinău: Știința, 2008), *Elemente de semasiologie română* (Chișinău: Știința, 2009), cât și în studiile sale științifice care iau în dezbateră probleme actuale de lingvistică generală și română, probleme teoretice de lexicografie, terminologie, dicționarică, sociolingvistică etc.);

(3) **custode și poet al limbii române** (în acest sens, în multiplele sale ipostaze – fie cea de savant cercetător, de manager științific, de intelectual, de profesor la catedră, fie cea de om de cultură sau de om al cetății – Vasile Bahnaru știe să ocrotească cu multă grijă acest patrimoniu neprețuit – limba română – și să comunice, și simplu, și doct, atât studenților și auditorilor simpli, cât și forurilor academice și de stat, că limba reprezintă un tezaur semnificativ al existenței integrale a unui neam și că limba română, în totalitatea registrelor și stilurilor sale funcționale, este una dintre cele mai frumoase și expresive limbi ale lumii. În scrierile sale, Vasile Bahnaru, ca un stilist desăvârșit, știe să pună în valoare potențialul comunicativ și expresiv al limbii române, să dea strălucire cuvintelor, plasându-le în cadrul unor fraze de o construcție elegantă, dovadă a supleței și a subtilității în gândire și în exprimare).

(4) **promotor consecvent al limbii române și al adevărului științific despre ea** (mă refer aici, în special, la ponderea și impactul pe care au avut-o angajarea lui temerară în lupta pentru revenirea la alfabetul latin și punerea în drepturi a limbii române, prin articolele de rezonanță elaborate și publicate împreună cu Constantin Tănase (*Mai adevărat ca adevărul* (revista „Nistru”, iunie 1988), *Alfabet pe banca acuzaților* (săptămânalul „Literatura și Arta”, 10 iunie 1989), care reprezintă adevărate studii cu caracter de manifest, ce au dat un nou și puternic impuls proceselor de renaștere națională dominante atunci în societate, oferindu-le un fundament teoretico-științific redutabil, la implicarea lui nemijlocită în argumentarea științifică a identității noastre lingvistice, la demersurile sale competente pentru introducerea și afirmarea terminologiilor speciale românești în toate domeniile științifice, tehnice și de practică socială din Republica Moldova, la dirijarea proceselor de amenajare lingvistică, care au impulsionat masiv și substanțial consolidarea pozițiilor limbii române ca limbă oficială în acest areal lingvistic).

Întru validarea afirmațiilor de mai sus, voi detalia în continuare unele dintre aspectele pertinente ale activității științifice și de poziționare civică a domniei sale.

În acest context, un adevărat corolar al activității de cercetare științifică și de propagare a cunoștințelor lingvistice, dar și un însemn al dragostei sale de o viață pentru limba română reprezintă susținerea în 2008 a tezei de doctor habilitat în filologie

cu tema *Bazele lingvistice pentru o teorie generală a lexicografiei românești* – o investigație de sinteză, rod al unei activități lexicografice practice îndelungate și al studiului continuu în domeniu, o lucrare de anvergură în care, prin prisma teoriilor lingvistice contemporane, sunt expuse principii conceptuale și modalități practice inovatoare, menite să favorizeze optimizarea descrierii cuvintelor din limba română în dicționarele de diverse tipuri. În virtutea specificității obiectului de cercetare – unitățile sistemului lexical al limbii române, examinate sub multiplele lor aspecte, în vederea interpretării și lexicografierii – și a spectrului larg de probleme lingvistice subiacente luate în discuție, lucrarea este situată într-un domeniu terminologic de o fluiditate impresionantă, vehiculat în spațiul lingvistic european și în cel transoceanic. Elaborată la confluența limbii și a discursului, ea reprezintă un proiect-cadru metodologic și teoretic în problematicile actuale ce țin de concepțiile și de mijloacele practice menite să dea naștere unor lucrări lexicografice noi, de performanță, care să răspundă pe deplin necesităților de comunicare în creștere ale consumatorilor acestor produse intelectuale.

Pe deplin conștient de faptul că în epoca contemporană, de o mobilitate intensă și mereu în ascensiune, exprimată în contacte socioeconomice, culturale, interpersonale etc., rolul dicționarelor este unul inestimabil, lexicograful Vasile Bahnaru se lansează în elaborarea și publicarea (în calitate de autor și de coautor) a mai multor lucrări lexicografice importante, care au la bază principii teoretice noi, riguros formulate și respectate cu strictețe: *Dicționar de omonime* (Chișinău: Lumina, 1988; coautori: V. Purice, V. Botnariuc, I. Zaporojan), *Dicționar explicativ pentru elevi*, (Chișinău: Lumina, 1991; coautor, Veronica Purice), *Mic dicționar de neologisme* (București: Nemira, 1994; coautor), *Dicționar de omonime* (Chișinău: Știința, 2005), *Dicționar de antonime* (Chișinău: Știința, 2007; 2010), *Dicționar de antonime* (cu exemple din literatura artistică) (Chișinău: Farmec-Lux, 2013), realizând prin aceasta adevărate acte de utilitate civică și intelectuală, în egală măsură benefice și necesare.

Savantul Vasile Bahnaru reușește să îmbine armonios cercetarea științifică cu activitatea didactică la Universitatea AȘM, în procesul căreia se manifestă drept un promotor avizat și pasionat al limbii române și al expresivității ei literare și comunicative, diseminând cunoștințe lingvistice și adevărul științific despre limba română. Prestând o pedagogie activă, bazată pe implementarea în practică a rezultatelor cercetării lingvistice și filologice, pe formarea inteligenței lingvistice și comunicative a studenților, profesorul Vasile Bahnaru practică de la catedră o pedagogie formativă, în măsură să satisfacă necesitățile de comunicare contemporane, să contribuie la cultivarea gustului estetic al discipolilor săi, vorbitori de limbă română, și, după cum afirmă el însuși în *Prefața la Dicționarul de antonime*, ed. 2007, „la dezvoltarea plăcerii de delectare în oceanul de virtualități expresive ale limbii române”. Atât activitatea sa didactică, cât și manualele pentru facultățile de litere, la elaborarea cărora și-a adus nemijlocit contribuția (mă refer la *Practicum la lexicologie* (Chișinău: Știința, 1991; coautor

prof. Gheorghe Popa) și la manualul *Lexicologia practică a limbii române* (Chișinău: S.n., 2013; coautor și redactor responsabil) fac dovada preocupării sale permanente pentru inițierea tinerelor generații în tainele meseriei de lingvist și pentru ghidarea lor în demersul de cercetare științifică, iar trimerile la lucrările sale demonstrează elocvent că lingvistul Vasile Bahnaru este un nume de referință în domeniul științei despre limbă.

În relația sa cu realitatea imediată, cercetătorul Vasile Bahnaru se impune ca un savant de factură contemporană, fiind un lingvist pentru societate, și nu pentru lingvistică. Or, el practică o lingvistică tranzitivă, mereu atentă la procesele din societate și la necesitățile oamenilor care construiesc această societate. El nu este doar un simplu observator al realității, ci un factor activ al acesteia, care dorește să schimbe societatea în bine, prin afirmarea adevărilor științifice drept principii existențiale și evolutive directorii (pentru conformitate, fac trimitere la volumele consistente de articole științifice și de vulgarizare, publicate de savant în timpul de la urmă, la edituri din România: *Ascensiunea în descensiune a limbii române în Basarabia* (Iași: Princeps Edit, 2011), *Miscelanea basarabensia* (Iași: Princeps Edit, 2012), *Lingvistică și civilizație* (Târgoviște: Bibliotheca, 2013).

Și, pentru a încheia, voi adăuga: La mulți ani, stimate coleg! Multă sănătate, inspirație, forță creatoare și să te bucuri de triumful adevărilor sfinte în care credem!

Veronica PĂCURARU
Institutul de Filologie al AȘM
(Chișinău)